הגמרא מקשה: **וְהָא רָבָא הוּא דְּאָמַר לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לִשְׁדְּרָה וְגוּלְגּוֹלֶת שֶׁאֵין בָּהֶן רוֹבַע עֲצָמוֹת**, ואם כן אף אם הנזיר מגלח על טומאת רובע קב עצמות מן שדרה או גולגולת, עדיין יש צורך להשמיענו שמגלח הוא אף על טומאת שדרה וגולגולת שלמים, כאשר אין בהם שיעור רובע קב עצמות.

מתרצת הגמרא: אכן, **בָּתַר דְּשַׁמְעָהּ** רבא **מַרְבִּי עֲקִיבָא** שיש שדרה וגולגולת שאין בהם שיעור רובע קב עצמות, חזר בו, ומודה הוא שלא ניתן לפשוט את הספק מדברי המשנה.

תָּא שְׁמַע, שנינו בברייתא לעיל (נב:), **שַׁמַּאי אוֹמֵר עֶצֶם אֶחָד מִן שְׁדֶרָה אוֹ מִן גּוּלְגֹּלֶת**. וסברה הגמרא, שאף לדעת רבנן החולקים וסוברים שאין טומאת אהל אלא ברובע קב עצמות הבא מרוב מנין או רוב בנין, מודים הם שיש טומאה אף ברובע הקב הבא מן השדרה והגולגולת, שאין מסתבר לחלק ביניהם כל כך, שלדעת שמאי אף עצם אחת מן השדרה מטמאת, ואילו לדעת חכמים אף רובע הקב מן השדרה אינו מטמא, ונפשט הספק.

דוחה הגמרא: **שַׁאנִי שַׁמַּאי דְּמַחְמִיר טְפֵי** – יותר מחכמים, שנזיר מגלח על טומאת רובע קב עצמות, ושאף עצם אחת מן השדרה מטמאת באהל, אך בדעת חכמים יתכן לומר שנחלקו עליו גם בזה וגם בזה, ולא רק שאין טומאה בעצם אחת משדרה וגולגולת, אלא אף אין הנזיר מגלח על טומאת רובע קב עצמות מן שדרה וגולגולת.

מקשה הגמרא: אם כן אדרבה **לִיפְשׁוֹט מִינַּהּ** לאידך גיסא, **סָעָמָא דְּשַׁמַּאי** – רק לפי שמאי **דְּמַחְמִיר** מגלח הנזיר על טומאת רובע קב עצמות, **הָא לְרַבָּנַן** אינו מגלח **עַד דְּאִיכָּא חֲצִי קַב עֲצָמוֹת**, שאם היתה דעת חכמים להחמיר שהנזיר מגלח אף על רובע קב עצמות מן השדרה וגולגולת, היה להם לפרש את דבריהם.

דוחה הגמרא: **דֵּילְמָא עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי רַבָּנַן עָלֵיהּ דְּשַׁמַּאי** – אפשר שאין חולקים חכמים על שמאי **אֶלָּא בְּעֶצֶם אֶחָד** מהשדרה שאין בה טומאה לדעתם, **אֲבָל בְּרוֹבַע עֲצָמוֹת** מן השדרה וגולגולת **אֲפִילּוּ רַבָּנַן מוֹדוּ** שהנזיר מגלח על טומאה זו, אלא שלא חששו לפרש ולבאר את דבריהם, ונמצא שלא ניתן לפשוט את ספיקו של רמי בר חמא מדבריהם.

נתבאר לעיל במשנה (מט:) שנזיר אינו מגלח אם נטמא ברובע קב עצמות, אלא על חצי קב בלבד. הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: **אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, זְקֵנִים הָרִאשׁוֹנִים מְקַצָּתָן הָיוּ אוֹמְרִים חֲצִי קַב עֲצָמוֹת וַחֲצִי לוּג דָּם** מטמא באהל **לַכֹּל** – בין לענין שאסור הוא לאכול וליגע בתרומה וקדשים, ובין לענין שאם נזיר הוא עליו לסתור את מנינו ולגלח שערותיו, וכן אם נטמא סמוך לפסח, אינו רשאי להקריב את קרבן הפסח, ועליו להמתין לפסח שני. אך **רוֹבַע** קב **עֲצָמוֹת וּרְבִיעִית** הלוג **דָּם** מן המת **לֹא** מטמא **לַכֹּל** – לענין שום דין, שהמאהיל על רובע עצמות או רביעית דם אינו טמא כלל, ומותר הוא אף באכילת תרומה וקדשים, וכל שכן שאינו זקוק לסתור את מנין ימי נזירותו, או להביא פסח שני.

השיטה השניה: **וּמְקַצָּתָן הָיוּ אוֹמְרִים אַף רוֹבַע עֲצָמוֹת וּרְבִיעִית דָּם** מטמא באהל **לַכֹּל**, בין לענין תרומה וקדשים, ובין לענין שעליו לסתור ימי נזירותו ולהביא פסח שני.

השיטה השלישית: **בֵּית דִּין שֶׁלְּאַחֲרֵיהֶם אָמְרוּ חֲצִי קַב עֲצָמוֹת וַחֲצִי לוּג דָּם לַכֹּל** – בין לענין תרומה וקדשים ובין לענין גילוח הנזיר ופסח שני, **רוֹבַע עֲצָמוֹת וּרְבִיעִית דָּם** מטמא **לְתְרוּמָה וְקָדָשִׁים** שאסור הוא בהם לפי שנטמא, **אֲבָל לֹא לְנָזִיר וְעוֹשֶׂה פֶּסַח** שאינו זקוק לסתור את מנין ימי נזירותו, ואף רשאי הוא לעשות את פסחו. וכשיטה זו עולה ממשנתינו ומהמשנה באהלות (פ"ב מ"א).

מקשה הגמרא: **מִכְּדֵי** – הרי נוקטים אנו **שֶׁאֵין הַכְּרָעַת שְׁלִישִׁית** – הדעה המכריעה בין שנים החולקים **מַכְרַעַת** ופוסקת לסמוך עליה, וכיצד פסקו המשניות כבית דין של אחריהם. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי**, בית דין של אחריהם לא מעצמם הכריעו אלא **מִפִּי שְׁמוּעָה אָמְרוּ**, שקיבלו מרבותיהם שכן נתקבל הדין **מִפִּי חַגַּי זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי**:

שנינו במשנה: **עַל אֵלּוּ הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ**. ונאמר כן פעמיים: הגמרא מבארת מה הן באות למעט: **'עַל אֵלּוּ' דְּרֵישָׁא** בא **לְמַעוּטֵי** טומאת **עֶצֶם כְּשַׁעוֹרָהּ** מן המת, **דְּעַל מַגָּעוֹ וְעַל מַשָּׂאוֹ אֵין** – הנזיר מגלח **וְעַל אָהֳלוֹ לֹא** מגלח וטהור הוא, שאין עצם כשעורה מטמאת באהל. **וְ'עַל אֵלּוּ' דְּסֵיפָא** בא **לְמַעוּטֵי אֶבֶן הַסְּפוּכִית** – אבנים הבולטות מן הגדר ומסוככות על העובר תחתיהן, וישנה טומאה תחת אחת מן האבנים, שאם עבר הנזיר תחת אחת מהן ואינו יודע אם האהיל על הטומאה, אינו סותר את מנין נזירותו, אף שטמא הוא טומאה דרבנן:

שנינו במשנה: **וַחֲצִי קַב עֲצָמוֹת** שנזיר שנטמא בו עליו לסתור את מנינו ולגלח את שערותיו:

אגרות קודש

ב"ה, ראש חודש חשון, ה'תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יהושע שי' פרט

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה בתודה קבלת שני המשלוחים מעניני דפוס שמוציאים, ותקותי שגם בעתיד ינהג כך, ותודה מראש.

כמנהג ישראל עתיק להוסיף הערה וכו', ארשה לעצמי להעיר בנוגע למשלוח השני, אשר כיון שהכוונה בזה להפצה ותעמולה בקרב חוגים שונים, הרי פי כמה הי' גדול הרושם והנאמנות אילו הי' מצורף להעתקה של המכתב הרוסי גם **צילום** מהחתימות, על כל פנים בחלקם, ובפרט שעשו כן במכתב הגרוזינים הראשון.

כמובן מנצל אני הזדמנות זו להביע גם בכתב העונג והקורת רוח שנגרמו לי על ידי האפשרות לבלות עכ"פ חלק מהשמחה של שמחת תורה ביחד עם מר וחבריו שיחיו, ובצותא עם אחינו שבאו משם, ובסגנון הידוע, בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו (אף שהנשים היו בעזרת נשים, כמובן).

המשך בעמוד קסד

מדייקת הגמרא: אם נטמא בְּחֲצִי קַב עֲצָמוֹת, אֵין – אז מוטל עליו לסתור את נזירותו, אבל אם נטמא רק בְּרוֹבַע קַב עֲצָמוֹת, לֹא סותר, אף שטמא הוא.

מבררת הגמרא: הֵיכִי דָּמֵי, אִילֵימָא דְּאִית בְּהוֹן – ברובע קב זה עֲצָמוֹת בשיעור כְּשִׁעוּרָה, מדוע אינו סותר, תֵּיפּוֹק לֵיהּ שיסתור מְשׁוּם עֶצֶם כְּשִׁעוּרָה כמבואר במשנה שנזיר סותר נזירותו על טומאת מגע של עצם כשעורה. אֶלָּא מדובר דַּאֲקַמַּח אֲקַמּוּחֵי – שנבתשו ונטחנו העצמות בקמח דק ואין בהן עצם כשעורה, ולכן אינו סותר אלא אם כן יש בהן חצי קב:

שנינו במשנה: שנזיר סותר נזירותו עַל אֶבֶר מִן הַמֵּת וְעַל אֶבֶר מִן הַחַי שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶן בָּשָׂר כָּרָאוּי, דהיינו, שיכול האבר לחיות על ידי בשר זה, אם היה מחובר לאדם חי:

מבררת הגמרא: אֵין עֲלֵיהֶן בָּשָׂר כָּרָאוּי מַאי – האם סותר נזירותו אם נטמא בהם. נחלקו בדבר, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֵין הַנָּזִיר סותר נזירותו וּמְגַלֵּחַ שערותיו עֲלֵיהֶן, וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר הַנָּזִיר סותר נזירותו וּמְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן.

הגמרא מבארת את הוכחת כל אחד מהם לשיטתו: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן, דְּהָא קָתָנֵי בְּרֵישָׁא של המשנה שהנזיר סותר ומגלח עַל אֶבֶר מִן הַמֵּת וְעַל אֶבֶר מִן הַחַי וְכוּ', שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶן כְּזֵית בָּשָׂר כראוי, וניתן לדייק שאם יש עליהם בשר כראוי, אֵין – מגלח על טומאתם, אֲבָל אם אֵין עֲלֵיהֶם בשר כראוי, לֹא מגלח, ואף לא על טומאת מגעם.

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר מְגַלֵּחַ, מִדְּלָא קָתָנֵי בְּסֵיפָא – מכך שאין המשנה להלן (נד.) מונה את טומאת האברים שאין עליהם בשר כראוי בכלל מיני הטומאות שאין הנזיר מגלח עליהם, מוכח שמגלח על טומאת מגעם ומשאם.

מבארת הגמרא: וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לָךְ, מה הטעם שלא נמנה בסיפא, כָּל הֵיכָא דְּמַשְׁמַע מִכְּלָלָא – כל מה שניתן לדייק מהרישא לֹא קָתָנֵי בְּסֵיפָא, ולכך לא נמנתה בסיפא טומאת אברים שאין עליהם בשר כראוי מאחר שניתן לדייק מהרישא שאין נזיר סותר ומגלח עליהם. הגמרא מקשה: וְהָא שנינו במשנה לעיל שנזיר מגלח על טומאת חֲצִי קַב עֲצָמוֹת, דְּמַשְׁמַע חֲצִי קַב עֲצָמוֹת אֵין – הנזיר מגלח, אך על רוֹבַע קב עֲצָמוֹת לֹא מגלח, וְאף על פי כן קָתָנֵי בְּסֵיפָא רוֹבַע קב עֲצָמוֹת שנזיר סותר ומגלח עליהן. מתרצת הגמרא: הָתָם לענין טומאת רובע קב עצמות, אִי לָאו שנזכר בסיפא רוֹבַע קב עֲצָמוֹת שאינו מגלח עליהן, הֲוָה אָמֵינָא – היינו אומרים שֶׁאֲפִילּוּ עַל מְנָעוֹ וְעַל מַשָּׂאוֹ לֹא מגלח הנזיר, לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ לְמִיתְנֵי בסיפא רוֹבַע עֲצָמוֹת, כדי להשמיענו דְּדווקא עַל אֵהִילָן הוּא דְּאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ, וכנזכר שם שמדובר באהל, אבל על מגען ומשאן מגלח.

הגמרא מקשה: וְהָא נתבאר בדברי המשנה לעיל שנזיר מגלח על טומאת חֲצִי לוֹג דָּם, דְּמַשְׁמַע מִינָּהּ – וניתן לדייק מכך חֲצִי לוֹג דָּם אֵין – הנזיר מגלח, אבל על טומאת רְבִיעִית דָּם לֹא מגלח, וְבכל זאת קָתָנֵי בְּסֵיפָא שאין הנזיר מגלח על טומאת רְבִיעִית דָּם.

מתרצת הגמרא: הָתָם – לענין טומאת רביעית דם מן המת, הוצרכה המשנה להלן לשנות דין זה כדי לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי עֲקִיבָא – להשמיענו שאין הלכה בזה כרבי עקיבא הסובר (לקמן נו:) שנזיר מגלח אף על טומאת רביעית דם מן המת, אלא כדעת רבי אליעזר החולק עליו בדין זה וסובר שאין הנזיר מגלח אלא על טומאת חצי לוג דם מן המת, דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא רְבִיעִית דָּם הַבָּא מִשְּׁנֵי מֵתִים מְטַמֵּא בְּאֹהֶל.

הגמרא דנה במחלוקתם של רבי יוחנן וריש לקיש: הַאי אֵבֶר מִן הַמֵּת הֵיכִי דָּמֵי – באיזה אבר עוסקים רבי יוחנן וריש לקיש, אִי דְּאִית בֵּיהּ עֶצֶם כְּשִׁעוּרָה מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן, הרי שנינו במשנה להדיא שנזיר מגלח על מגע עצם כשעורה, וְאִי דְּלֵית בֵּיהּ עֶצֶם כְּשִׁעוּרָה מַאי טַעְמָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ, הרי אינו מטמא כלל, וכיצד יתכן שהנזיר מגלח על טומאה זו.

אָמַר לָךְ רֵישׁ לָקִישׁ, לְעוֹלָם דְּלֵית בֵּיהּ עֶצֶם כְּשִׁעוּרָה, וַאֲפִילּוּ הָכִי רַחֲמָנָא רַבְּיֵיהּ – התורה ריבתה שמטמא הוא במגע מדין טומאת אבר שלם, אף שאין עליו בשר כראוי, וממילא אף הנזיר מגלח עליו, דְּתַנְיָא בברייתא, נאמר בפסוק (במדבר יט טז) 'וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בַּחלל חָרֶב אוֹ בְּמֵת אוֹ בְּעֶצֶם אָדָם אוֹ בְּקֶבֶר', 'עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה' זֶה הַמַּאֲהִיל עַל פְּנֵי הַמֵּת שהוא טמא אף שאינו נוגע, מפני שלא נאמר 'וכל אשר יגע במת בשדה' אלא 'על פני השדה', שמאהיל על מת השוכב בשדה. ומאחר שהפסוק פותח בטומאת אהל, אף שאר הטומאות המנויות להלן הנדרשות מהמשך הפסוק, מטמאות הן באהל.

'בַּחלל' זֶה אֵבֶר מִן הַחַי שנחלל [–נתלש] וְיֵשׁ לוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרִיכָה – שיכול להתרפאות, שהנוגע או מאהיל עליו הרי הוא טמא.

'חָרֶב' בא ללמדנו שכלי מתכת כחרב חֲרֵי זֶה בְּחָלָל – כמת עצמו לענין זה שמטמא הם טומאת שבעה את הנוגע בו או מאהיל עליו.

'אוֹ בְּמֵת' זֶה אֵבֶר מִן הַחַי [–נתלש] מִן הַמֵּת – שהנוגע או מאהיל עליו טמא.

'אוֹ בְּעֶצֶם אָדָם' זֶה רוֹבַע עֲצָמוֹת – שהנוגע או מאהיל עליו טמא.

'אוֹ בְּקֶבֶר' זֶה קֶבֶר סָתוּם שמטמא במגע או באהל מכל צדדיו אף באופן שמאהיל על צידי הקבר ולא מעל המת ממש.

אגרות קודש

ב"ה, ו' מרחשון, ה'תשל"ב

ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'

מו"ה שלמה יוסף שי'

שלום וברכה!

זכרון דברים מהשיחה הטלפונית בה שאל הרב זוין שי' כמה שאלות בעניני הנהלת כולל חב"ד והנהלת המוסדות הת"ת ובית חנה וכו', בהמשך להמכתבים שנתקבלו מכ"ק אדמו"ר שליט"א בנידון הנ"ל, ואשר עכשיו מתקיימת אסיפת הועדים בבית הרב זוין שי'.

א) חברי הועד מצהירים כי עומדים הכן למלא הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א לנהל את המוסדות הנ"ל, אבל משום טרדותיהם רואים הם להכרח לקחת איש טכני להביא את החלטותיהם לפועל, ושואלים אם רשאים הם לזה, ועל מי להחליט בדבר המינוי.

המשך בעמוד הבא